

**Ochrona sygnalistów
i postępowanie w sprawach
zgłaszania naruszenia
prawa. Komentarz
praktyczny, procedury,
wzory, orzecznictwo**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Przedmowa

Przepisy o ochronie sygnalistów wynikające z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1938 z 23.10.2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.Urz. UE L Nr 305, s. 17 ze zm.) zobowiązują do wprowadzania do regulacji krajowych poszczególnych państw członkowskich przepisów dotyczących tych osób, które niejako stoją na pierwszej linii frontu w zakresie ujawnienia nieprawidłowości i posiadają często informacje z pierwszej ręki o tym, jak dochodzi do naruszenia prawa, są bowiem świadkami takich zdarzeń w miejscu pracy. Osoby te jako pierwsze dowiadują się o zagrożeniach lub szkodach dla interesu publicznego, w kontekście swojego zatrudnienia, i są gotowe zgłosić stosowne naruszenie, tak by nie doszło do trwałego stanu naruszenia prawa, a faktycznie występujący stan bezprawności został jak najszybciej usunięty. Często, zdaniem prawodawcy unijnego, są gotowe to zgłosić czy to swojemu pracodawcy, czy też organom państwa, a nierzadko nie wahają się podjąć działania poprzez podanie informacji do publicznej wiadomości.

Osoby takie działają jako tzw. sygnaliści (ang. *whistleblowers*) i zdaniem prawodawcy unijnego odgrywają kluczową rolę w ujawnianiu naruszeń i zapobieganiu im oraz w ochronie praworządności. W związku z tym zasługują na ochronę na poziomie unijnym i na wprowadzenie pewnego ogólnounijnego standardu minimum w zakresie swoich praw, a także obowiązków innych podmiotów. Z tego też powodu regulacja zawarta w dyrektywie skupia się przede wszystkim na wprowadzeniu mechanizmów zapewniających realną i efektywną ochronę sygnalistów, zarówno w trakcie samego zgłaszania nieprawidłowości, jak i po nim, gdy sprawa samego zgłoszenia jest już zakończona, jednak dalej mogą z niej wynikać określone

reperkusje – np. próby odwetu na sygnaliście. Dodatkowo dyrektywa stawia sobie za cel wdrożenie ram organizacyjnych dla samego mechanizmu zgłoszeń wewnętrznych i zewnętrznych, określając, jakie elementy ma on zawierać i jak ma być realizowany. Jest to osiągnięte zarówno poprzez przepisy zawierające gotowe rozwiązania normatywne, a także poprzez przepisy sankcyjne, wskazujące, jakie zachowania uznaje się za nieodpowiednie i skutkujące karą.

Dyrektywa, jako akt prawa unijnego pochodnego, dla swojej pełnej skuteczności, szczególnie w relacjach horyzontalnych, wymaga implementacji do polskiego porządku prawnego. Na chwilę obecną prace nad ustawą nie zostały jednak zakończone – nie został nawet zakończony etap prac rządowych. Ostateczna wersja przepisów nie jest więc znana. Oznacza to dużą niepewność dla osób, których tematyka sygnalistów będzie dotykała w codziennym funkcjonowaniu.

Niniejsza publikacja ma na celu przybliżenie kwestii związanych z mechanizmami dotyczącymi sygnalistów w perspektywie praktycznej. Analizie poddano rozwiązania wynikające zarówno z nowych regulacji dyrektywy, jak i te, które pojawiły się w polskim porządku prawnym na bazie istniejących przepisów – jako jedyna na rynku zawiera również analizę wynikającą z przepisów projektu ustawy o ochronie sygnalistów – jedyne dostępne wyrażenie tego, co polskie władze uważają za adekwatną formę implementacji.

Celem niniejszej książki jest uporządkowanie pojęć, nadanie im znaczenia istotnego dla codziennej praktyki i wskazanie, jakie są skutki poszczególnych rozwiązań. Publikacja ma na celu usunięcie niepewności istniejącej w obszarze sygnalistów wynikającej m.in. z opóźnienia w implementacji. Niniejsze opracowanie ma stanowić odpowiedź na najistotniejsze pytania praktyczne dotyczące sygnalistów. Jej założeniem jest przybliżenie w przystępny sposób konstrukcji nowych przepisów, wskazanie najważniejszych elementów koniecznych do prawidłowego funkcjonowania regulacji dotyczących sygnalistów w ramach struktur zarówno związanych z zatrudnieniem, jak i działalnością urzędów publicznych, które zaangażowane mają być w postępowania dotyczące sygnalistów. Istotą publikacji jest przygotowanie w szczególności pracodawców do wdrożenia nowych regulacji – ma ona stanowić dla nich narzędzie

i przewodnik w codziennej pracy w sprawach związanych z sygnalistami – jest to szczególnie istotne, gdy wziąć pod uwagę, że większość przedsiębiorców do tej pory nie miała np. obowiązku wdrażać procedur dotyczących ochrony sygnalistów. Książka zawiera także wskazanie kroków, jakie muszą podjąć wszystkie podmioty w celu prawidłowego realizowania swoich powinności względem sygnalistów i organów publicznych – od wdrożenia zmian organizacyjnych do stworzenia stosownych kanałów zgłoszeń. Publikacja zawiera także wzory standardowych dokumentów, jakie mogą pojawić się w praktyce codziennej. Głównym atutem publikacji jest fakt, że jej autorzy są praktykami, posiadającymi wieloletnie doświadczenie w różnych obszarach prawa, w tym związanym z wdrażaniem i obsługą regulacji dotyczących sygnalistów w ramach regulacji sektorowych. Dzięki temu publikacja ma charakter przekrojowy, pozwala zauważyć kwestie wzajemnych zależności, a czasem i sprzeczności, pomiędzy różnymi rozwiązaniami funkcjonującymi w ramach polskiego systemu prawnego. W zamyśle autorów kierowana jest ona do praktyków, i tak też jest pisana. Jej odbiorcami w pierwszej kolejności będą prawnicy (szczególnie osoby zajmujące się stałą obsługą prawną – tzw. prawnicy *in-house*), a także osoby zajmujące się obszarem *compliance* w sektorze prywatnym i publicznym.

Warszawa, grudzień 2022 r.

adw. Bartosz Rodak

[Przejdź do księgarni →](#)